

Van: [Teunissen-Arqua, APM \(Angel\)](#)
Onderwerp: Informatiebrief ontwikkeling jeugdhulpuitgaven 2021 1e bestuursrapportage SOJ
Datum: maandag 12 juli 2021 16:21:44
Bijlagen: [Raadsinformatiebrief nav 1e burap SOJ.pdf](#)
[2021_06_24 Burap I 2021 SOJ.pdf](#)
[image003.png](#)

Geachte raad, geacht college,

Graag vragen wij uw aandacht voor de kostenontwikkeling van jeugdhulp en de ontwikkelingen van de rijksbijdragen in het gemeentefonds voor jeugdhulp. Wij informeren u hierover zodat u hiermee rekening kunt houden in uw eigen (meerjaren) begroting.

Met vriendelijke groet,

A.P.M. (Angèl) Teunissen-Arqua
Directiesecretaresse

T 078 -770 3302
E apm.arqua@dgjzhz.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ
Karel Lotsyweg 40
3318 AL DORDRECHT

Aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en
Wethouders van de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid

Uw kenmerk	Ons kenmerk UIT / 2104918	Datum 12 juli 2021
Onderwerp Informatiebrief ontwikkeling jeugdhulpuitgaven 2021 1 ^e bestuursrapportage SOJ	Bijlage(n) 1	Behandeld door/telefoonnummer J. van der Linden/078 – 770 8500

Geachte raad, geacht college,

Graag vragen wij uw aandacht voor de kostenontwikkeling van jeugdhulp en de ontwikkelingen van de rijksbijdragen in het gemeentefonds voor jeugdhulp. Wij informeren u hierover zodat u hiermee rekening kunt houden in uw eigen (meerjaren) begroting. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- Kostenontwikkeling jeugdhulp
- Sturing en beheersing
- Ontwikkeling rijksbijdragen jeugdhulp
- Impact op de (meer)jarenbegroting
- Begrotingswijzigingen

Kostenontwikkeling jeugdhulp

Uit de eerste bestuursrapportage van SOJ blijkt dat de uitgaven voor jeugdhulp verder doorstijgen. Dit betekent dat de begroting 2021, waarin juist een reductie van de uitgaven was opgenomen, overschreden zal worden met € 13,2 mln. Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet realiseren van de kostenreducties opgenomen in de begroting en de stijging van de kosten van jeugdhulp als gevolg van een gestegen inzet per jeugdige bij zorgaanbieders. Daarnaast zijn er op onderdelen hogere tarieven en vergoedingen en is er een begrotingswijziging voor de Serviceorganisatie en de Stichting Jeugdteams. Dit is opgenomen in onderstaande tabel.

*Bedragen * € 1 mln.*

Niet halen kostenreductie en hogere inzet (per jeugdige) jeugdhulp	10,0
Hogere tarieven en vergoedingen (€0,9 mln. gedekt door hogere Rijksbijdrage)	2,2
Begrotingswijziging Stichting Jeugdteams	0,4
Begrotingswijziging Serviceorganisatie	0,6
Totaal	13,2

Een uitgebreide toelichting op de kostenontwikkeling is opgenomen in de bijgevoegde eerste bestuursrapportage van de SOJ. Opgemerkt wordt dat op basis van een landelijke benchmark van It's Public over 2019 blijkt dat het regionaal tekort op jeugdhulp inclusief kosten voorveld in ZHZ 13% bedraagt en landelijk gemiddeld 30 procent.

Sturing en beheersing

Onderzoek van AEF1 geeft een aantal handvatten voor ombuiging, maar toont ook aan dat stijging van jeugdhulp uitgaven grotendeels onvermijdelijk is. In de regio Zuid-Holland Zuid is in het verleden besloten om de begroting van de uitgaven jeugdhulp grotendeels te blijven baseren op de rijksbijdragen. Hierdoor is de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) telkenmale genooddaakt om budgetoverschrijdingen te melden omdat de uitgaven, ondanks alle taakstellingen en flankerende maatregelen, onvermijdelijk blijven toenemen. Met de invoering van de nieuwe governancestructuur op basis van het AEF-advies voor deze hebben gemeenten zelf meer sturingsmogelijkheden;

- De gemeenten dragen verantwoordelijkheid voor de afbakening van jeugdhulp en de inrichting van voorliggende collectieve voorzieningen hiervoor,
- De gemeenten dragen verantwoordelijkheid voor de toeleiding en casusregie vanuit de lokale teams, zeker wanneer komend jaar ook de aansturing van de jeugdteams rechtstreeks vanuit de gemeenten plaatsvindt,
- De SOJ werkt aan de (her)inrichting van het jeugdhulplandschap via een nieuwe inkoopstrategie voor de jaren 2022-2026,
- De SOJ is verantwoordelijk voor regie op de ketensamenwerking (kwalitatief) en de sturing op doelmatigheid en kostenbeheersing (kwantitatief) via contractbeheer

Inhoud is leidend

We hebben in de achterliggende periode gezien hoe kwetsbaar de jeugd kan zijn in onvoorziene omstandigheden. De weerbaarheid van jeugdigen is natuurlijk een primaire taak van ouders, sociale omgeving en het onderwijs, maar we moeten ook constateren dat COVID-19 voor de meest kwetsbare groep tot een extra zorgvraag heeft geleid. Deze realiteit heeft niet geleid tot meer aanvragen voor jeugdhulp, maar wel tot zwaardere en langere behandeltrajecten. Dit is een tendens die we niet zomaar kunnen keren met meer en betere voorliggende voorzieningen.

We zetten vanuit de nieuwe inkoopstrategie daarbij in op ondersteuning nabij de jeugdigen, zoveel mogelijk in een gezinssituatie. We hebben vastgesteld dat er een tekort is aan behandelvoorzieningen binnen de regio waardoor jeugdigen soms ver weg geplaatst worden (in dure voorzieningen), ver weg van hun familie, hun school en hun vertrouwde omgeving. We streven er daarom op korte termijn naar voorzieningen te creëren binnen de regio om deze jongeren en hun ouders te helpen. Maar we willen daar nog verder in gaan en hebben ons met alle zorgpartijen in deze regio ten doel gesteld om op de langere termijn te streven naar nul uithuisplaatsingen van jeugdigen die zwaardere zorg nodig hebben. Dat is goed voor die jongeren en leidt tot lagere uitgaven. Daarnaast werken we samen met gemeenten, uitvoeringsorganisaties en zorgpartijen aan het aanpakken van gezinsproblematiek. Teveel wordt nog gehandeld vanuit de jeugdhulp zonder de onderliggende gezinsproblematiek (mentale problemen bij ouders, schuldenproblematiek) op te lossen of de jongere voor te bereiden op volwassenheid. Jeugdhulpvragen zullen door betrokken professionals en zorgaanbieders integraal worden beoordeeld waarna er een perspectiefplan voor het gezin wordt opgesteld. Dit zijn enkele voorbeelden van wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen in de komende jaren. Ontwikkelingen die gericht zijn op verbetering van de kwaliteit van zorg, hulp en ondersteuning. Maar tegelijkertijd ontwikkelingen die investeringen vragen en tijd nodig hebben om te leiden tot lagere uitgaven.

¹ <https://www.aef.nl/nieuws/onderzoek-structurele-middelen-jeugdhulp-gepubliceerd>

Beheersing is noodzakelijk

Het AEF rapport toonde aan dat er in het huidige stelsel nauwelijks ruimte is voor financiële prikkels om de uitgaven duurzaam te verlagen. Dat betekent uiteraard niet dat gemeenten en SOJ niet kunnen sturen op doelmatigheid en kostenbeheersing. Gemeenten kunnen middels afspraken met huisartsen en vanuit de lokale teams en de jeugdprofessionals sturen op de instroom, de zwaarte en de duur van zorg aan jeugdigen op casusniveau. Hier ligt een hele belangrijke sleutel voor kostenbeheersing. De SOJ, op haar beurt, stuurt op systeemniveau; bijvoorbeeld, de ketensamenwerking voor tijdige en juiste zorg, een normenkader voor passende zorg (niet te weinig maar ook niet te veel), en realisatie van de ontwikkelopgaven (bijvoorbeeld naar nul uithuisplaatsingen). Inkoop en contractmanagement zijn verantwoordelijk voor deze taken, in nauwe samenspraak met de gemeenten.

Deze aanpak gaat uit van beheersing aan de voorzijde middels contractafspraken, normen en sturing op doelmatigheid. We zien dat dit leidt tot motivatie en acceptatie bij aanbieders. Helderheid vooraf staat centraal. Sturing en controle achteraf middels budgetplafonds (en Nee Tenzij) heeft de afgelopen jaren geleid tot hoge administratieve lasten en is maar matig effectief gebleken. Het doorvoeren van nog strakkere budgetplafonds staat op gespannen voet met de strekking van de Jeugdwet (ieder heeft recht op zorg), leidt tot toenemende wachtlijsten en rechtsongelijkheid voor ouders en jeugdigen (wie later in het jaar hulp nodig heeft wordt anders behandeld dan wie eerder in het jaar komt). Betere afspraken en sturing vooraf verdienen daarom de voorkeur boven budgetplafonds.

Ontwikkeling rijksbijdragen jeugdhulp

Het kabinet heeft voor 2021 incidenteel € 493 mln. via het gemeentefonds ter beschikking gesteld. Hiervan wordt € 55 mln. afgeroomd voor de VNG voor onder andere coördinatie en informatievoorziening. Resteert € 438 mln. Bij een geschat aandeel van 2,6 procent voor onze regio is dat € 11,4 mln. Hierbij wordt opgemerkt dat de reële stijging van de rijksbijdrage ten opzicht van vorig jaar € 16,7 mln. bedraagt. Deze extra stijging wordt voor € 3,6 mln veroorzaakt door een hogere uitkering voor de specifieke uitkering voor Voogdij/18+.

De door de VNG ingestelde arbitrage heeft geleid tot een uitspraak dat er volgend jaar € 1,9 mld. extra budget door het Rijk beschikbaar moet worden gesteld, aflopend tot € 800 mln. in 2028. Op basis van deze arbitrage uitspraak stelt het kabinet voor 2022 € 1,314 mld. beschikbaar. Indien dit volledig naar gemeenten toe zou komen zou dat voor onze regio circa 33 mln. aan extra rijksmiddelen opleveren. Voor 2021 dekken de extra rijksmiddelen het tekort op de begroting. De door het kabinet extra uitgetrokken middelen voor 2022 dekken ruimschoots het tekort indien deze middelen volledig aan gemeenten ter beschikking worden gesteld.

Impact op de (meerjaren)begroting

De huidige kostenontwikkeling betekent dat ook de begroting voor 2022 en het meerjarenperspectief 2023-2025 niet realistisch meer is. Het AEF rapport wijst op het risico dat de beleidsruimte voor gemeenten om te besparen beperkt is. Het netwerk MT heeft aangegeven dat met dat inzicht uit het AEF rapport geconcludeerd moet worden dat de in het Aanjaagplan en in de begroting verwerkte besparingen moeilijk haalbaar zijn, maar wel stappen gezet kunnen worden.

In de tweede helft van het jaar komt het netwerk MT jeugd met een inschatting van wat haalbaar is.

Gezien dit bericht van het netwerk MT jeugd en gezien de groei van de jeugdzorguitgaven in de afgelopen jaren wordt voor de verwachting van de kosten voor 2022-2025 uitgegaan van het huidige kostenniveau inclusief een inschatting van de kosten voor lokale kosten jeugdhulp naar voren van 6,5 procent van het budget en inclusief de besparingen van het SOJ-deel.

In onderstaande tabel is het op basis hiervan geschatte kostenniveau voor de jaren 2022-2025 verwerkt en afgezet tegen de huidige meerjarenbegroting. Voor het lokale deel jeugdhulp naar voren is hierbij uitgegaan dat gemeenten 6,5 procent van totale kosten inzetten voor jeugdhulp naar voren. Deze cijfers zijn exclusief de Stichting Jeugdteams (overgegaan naar gemeenten) en op prijspeil 2022.

Tabel verwachte kosten ten opzichte van primaire begroting scenario 1

A	B	C	D	E	F=B+C-D-E	G	H=F+G	I	J=H-I	K	L=J-K
Jaar	Prognose 1e burap 2021	Lokaal (Jeugdhulp naar voren)	Besparingen SOJ	Besparingen gemeente inclusief jeugdteams	Totaal	Indexatie 2022	Totaal plus indexatie 2022	Jeugdteams naar gemeenten	Totaal exclusief jeugdteams	Primaire begroting scenario 1	Verschil
2021	132.831	3.310	500	-	135.641						
2022	132.831	8.634	2.300	-	139.165	1.865	141.030	13.758	127.273	104.968	22.305
2023	132.831	8.634	5.000	-	136.465	1.829	138.294	13.758	124.537	100.198	24.339
2024	132.831	8.634	5.000	-	136.465	1.829	138.294	13.758	124.537	100.192	24.345
2025	132.831	8.634	5.000	-	136.465	1.829	138.294	13.758	124.537	100.192	24.345

Tabel bijdrage per gemeente (verdeelsleutel meicirculaire 2021 toegepast en solidariteitsuitkomsten forecastmodel april)

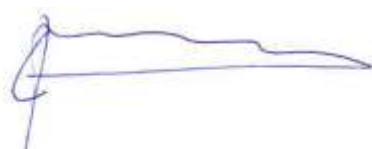
	2022 Afbouw solidariteit	2022 na afb. solidariteit	2023 Afbouw solidariteit	2023 na afb. solidariteit	2024 Afbouw solidariteit	2024 na afb. solidariteit	2025 Afbouw solidariteit	2025 na afb. solidariteit	
Alblasserdam	6.373	-178	6.195	6.236	-223	6.014	6.236	-223	6.014
Dordrecht	41.430	-1.658	39.772	40.539	-2.072	38.466	40.539	-2.072	38.466
Gorinchem	10.546	-832	9.714	10.319	-1.040	9.279	10.319	-1.040	9.279
Hardinxveld-Giessendam	4.850	226	5.076	4.746	283	5.029	4.746	283	5.029
Hendrik-Ido-Ambacht	7.475	159	7.635	7.315	199	7.514	7.315	199	7.514
Hoeksewaard	16.529	-131	16.398	16.174	-164	16.010	16.174	-164	16.010
Molenlanden	9.894	1.351	11.245	9.681	1.689	11.370	9.681	1.689	11.370
Papendrecht	8.129	-8	8.121	7.954	-10	7.944	7.954	-10	7.944
Sliedrecht	8.559	7	8.567	8.375	9	8.385	8.375	9	8.385
Zwijndrecht	13.488	1.063	14.551	13.198	1.329	14.527	13.198	1.329	14.527
Totaal	127.273	-0	127.273	124.537	-0	124.537	124.537	-0	124.537

Begrotingswijzigingen

Bij de eerste bestuursrapportage is een begrotingswijziging 2021 opgenomen van € 13,2 mln. welke aansluit op de verwachte kostenontwikkeling. Voor meer achtergrondinformatie wordt verwezen naar de bijgevoegde eerste bestuursrapportage. Bij de tweede bestuursrapportage zal een begrotingswijziging 2022 en een geactualiseerd meerjarenperspectief 2023-2025 worden opgesteld, waarbij de input van het Netwerk MT jeugd op de te realiseren besparingen en actuele inzichten van de te realiseren besparingen op de nieuwe inkoop 2022 (normenkader en doelen) zullen worden meegenomen. Indien beschikbaar worden ook de geactualiseerde rijksmiddelen voor 2022 en verder (naar aanleiding van de aangekondigde verhoging van de rijksmiddelen van € 1,3 mld.) volgens de septembercirculaire vermeld. De begrotingswijziging zal vervolgens ter zienswijze aan de raden zal worden voorgelegd.

Met vriendelijke groet,

Het dagelijks bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd,
 de secretaris, de voorzitter,

C. Vermeer

H. van der Linden

1^e Bestuursrapportage 2021

28 mei 2021

Inhoud

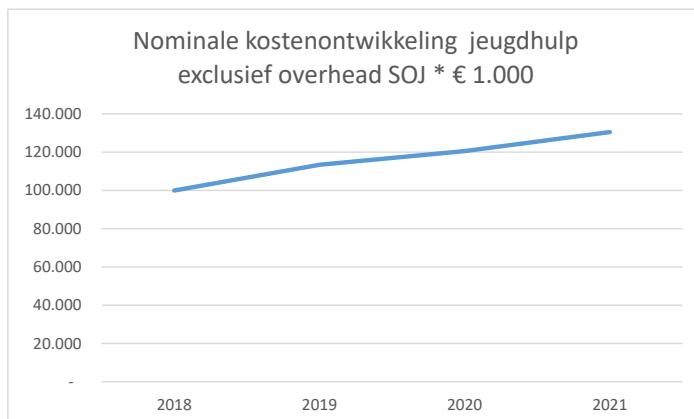
1	Inleiding en samenvatting.....	1
2	Programma verantwoording financieel.....	11
2.1	Financieel overzicht.....	11
2.2	Toelichting.....	11
3	Bedrijfsvoering.....	16
3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	16
3.2	Personeelsformatie en ziekteverzuim.....	19
3.3	Opvolgen bevindingen accountant	19
4	Voorstellen.....	20
4.1	Begrotingswijziging 2021.....	20

1 Inleiding en samenvatting

Voor u ligt de 1^e Bestuursrapportage van de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ) over het jaar 2021.

Samenvatting financieel beeld en belangrijkste ontwikkelingen

Er wordt ten opzichte van de begroting voor 2021 een overschrijding verwacht van € 13,2 mln. Hierbij wordt opgemerkt dat het Rijk dit jaar 438 mln. via het gemeentefonds ter beschikking heeft gesteld. Het geschat aandeel voor onze regio is € 11,4 mln. Los van deze extra middelen is de rijksbijdrage gestegen ten opzichte van vorig jaar. Voor volgend jaar heeft het kabinet besloten veel meer incidentele middelen ter beschikking te stellen, namelijk € 1,3 mld. Het geschat aandeel voor onze regio kan oplopen tot circa € 33 mln. De stijging van de kosten in reële termen (na correctie indexatie tarieven) ten opzichte van de realisatie 2020 bedraagt 5,8%. Van deze overschrijding betreft 1,0 mln een begrotingswijziging voor de Serviceorganisatie en de Stichting Jeugdteams. De meerjarige kostenontwikkeling van de netto kosten jeugdhulp exclusief overhead SOJ is in onderstaande grafiek opgenomen.

Hierna worden een aantal ontwikkelingen beschreven welke ten grondslag liggen aan de prognose bij deze eerste bestuursrapportage. De onderwerpen zijn:

- Kostenreducties maatregelen Aanjaagplan
- Jeugdhulp naar voren
- Ontwikkelingen ten aanzien van tarieven en vergoedingen aanbieders
- Begrotingswijziging Jeugdteams
- Begrotingswijziging Serviceorganisatie
- Overige ontwikkelingen, samenvatting en conclusie

Kostenreducties maatregelen Aanjaagplan

Hier wordt onderscheid gemaakt naar maatregelen uit te voeren door de SOJ, Stichting jeugdteams en gemeenten. De opgenomen besparingen van de maatregelen zijn top down opgenomen op basis van generieke aannames. Dit is gedaan op verzoek van de provincie. De eigenaren van de maatregelen zijn verantwoordelijk voor een opbouw van de van de te realiseren kostenreducties inclusief kpi's en of andere monitoring instrumenten om de besparingen te kunnen volgen. Hierbij wordt opgemerkt dat het vaak niet goed mogelijk is een causaal verband vast te stellen tussen een uitgevoerde maatregel en de ontwikkeling van de kosten. Als de kosten op bijvoorbeeld complexe zorg met x procent afneemt is het moeilijk vast te stellen of dit komt door succes met de perspectief benadering, betere casusregie door de jeugdteams of scherper contractmanagement dan wel een combinatie daarvan. Een ander voorbeeld is veel voorkomende ambulante hulp / begeleiding. Worden de geboekte resultaten bereikt door Jeugdhulp naar voren, het ingestelde normenkader, casus regie of anders?

Maatregelen uit te voeren door SOJ

De in het Aanjaagplan opgenomen maatregelen zijn als volgt.

Nr	Onderwerp	Actie	Scope * € 1 mln.	Geschatte besparing cumulatief * € 1 mln.		
SOJ trekker				2021	2022	2023
21.	Harmonicavoorziening	Het realiseren van een pand met meerdere gedifferentieerde plaatsingen (allerlei vormen van jeugdhulp) voor kortdurende opname om problemen in het gezinssysteem te verlichten en langdurende opname te voorkomen.	8,0	0,1	0,3	0,6
22.	Overbruggings-zorg (besparing opgenomen bij andere maatregelen)	Pilot om met een overbruggingsteam te voorzien in ambulante overbruggingszorg bij 1) complexe/gecombineerde problematiek met een wachttijd waarbij escalatie dreigt en 2) complexe gecombineerde problematiek waarbij niet duidelijk is welke zorg				
23.	Nieuwe inkoopstrategie	Voorbereiden nieuwe inkoopperiode, waarin plaats is voor overweging / implementatie: - Minder aanbieders - Budgetplafonds - Anders omgaan met voorzieningen - Specifieker beschikken - Sturen op KPI's - Evt. andere bekostigingswijze	106,0		1,7	3,6
24.	Contractmanagement 3.0	Per kwartaal een kwalitatieve en financiële toetsing van hulpaanbod aanbieders o.b.v. ervaringen jeugdprofessionals en cliënttevredenheid.	106,0	1,1		
25.	Ontwerpen nieuwe huisartsenroute	Uitwerken aanpak naar voorbeeld Eindhoven: de huisartsen route wordt zo aangepast dat er door de gemeente (evt. via jeugdteam of SOJ) op inhoud wordt getoetst.	20,0	0,2	0,4	0,6
28.	Extra maatregel Buca H153/H329 (geen onderdeel aanjaagplan)	Normering inzet op productcodes gespecialiseerde begeleiding en gedragswetenschapper; hogere inzet dan norm alleen na toestemming jeugdteams	4,2	0,4	0,8	1,3
Totaal SOJ				1,7	3,3	6,0

21. Harmonicavoorziening

Door het realiseren van een voorziening binnen de regio waar intensieve integrale interventies kunnen worden aangeboden, wordt naast hulp dichtbij beoogd langdurige opnames te voorkomen. De besparingsdoelstelling voor 2021 bedraagt € 0,1 mln. Een harde conclusie over de besparingen is

(nog) niet te trekken. Dit komt omdat we niet weten welke zorg jeugdigen, die gebruik hebben gemaakt van de harmonicavoorziening (32 jeugdigen zijn inmiddels uitgestroomd), anders gehad zouden hebben. Er ontbreekt feitelijk een controlegroep. Wel zien we dat in 75 procent van de gevallen de doelstelling wordt behaald dat er na verblijf in de harmonicavoorziening geen (langdurig) verblijf nodig is. Dit is een voorlopig beeld, omdat de harmonicavoorziening kort in gebruik is en na een langere periode dit pas goed kan worden vastgesteld. Verder zien we dat tot nu toe de gemiddelde kosten per jeugdige van verblijf in de harmonicavoorziening veel lager zijn dan de gemiddelde kosten per jeugdige van overige verblijf (exclusief pleegzorg). *Conclusie:* Onder de werkhypothese dat jeugdigen die gebruik maken van de harmonicavoorziening anders een vorm van verblijf nodig zouden hebben gehad en de nu gesignaleerde effecten blijvend zijn, realiseert de harmonicavoorziening de beoogde besparingen.

22. Overbruggingszorg

Hiervoor is geen besparing opgenomen c.q. is de besparing in andere projecten verwerkt.

23. Nieuwe inkoopstrategie

Met de nieuwe inkoopronde willen wij een toereikend aanbod aan jeugdhulp voor de jeugdigen in onze regio contracteren met passende bekostigingsstructuren en doelmatige inzet. Hierbij streven we samen met de gemeenten en de toegang naar een kostenreductie van € 3,6 mln. Dit is inclusief de effecten van contractmanagement 3.0 vanaf 2022. Voor deze maatregel is effect beoogd met ingang van 2022. Voor 2021 is er dus nog geen besparing. Voor 2022 en verder zal het normenkader de basis zijn voor de te realiseren besparingen. Hier worden afspraken gemaakt op drie elementen. Namelijk de duur van de zorg (hoe lang duurt de behandeling), de intensiteit van de zorg (hoeveel uur per week wordt er ingezet) en de afbouw van het totaal aantal uren dat zorg wordt verleend.

24. Contractmanagement 3.0

Sturen op samenwerking in effectieve zorgketens en bewaken van doelmatigheid en rechtmatigheid van ingezette jeugdhulp vraagt om een stevige aansturing op de zorgaanbieders en ketenpartners, zulks in nauwe samenwerking met de individuele gemeenten. Voor 2021 wordt dit voornamelijk ingevuld middels de verscherpte sturing op de nee tenzij en uitvoering en handhaving van de normen uit de businesscase h153 en h329. Voor 2022 en verder is er voor een groot deel van de producten een normenkader voorzien (dat wil zeggen een genormeerde inzet voor zorgaanbieders) waarop sturing door contractmanagement vereist is. Verder wordt dit jaar gewerkt aan verdere professionalisering en aanscherping van contractmanagement door coaching en intervisie. Hierbij wordt opgemerkt dat een groot deel van de tijd besteed moet worden aan de nieuwe inkoop 2022. Financieel gezien is dit jaar een besparing c.q. kostenbeheersing ten doel gesteld met de aangescherpte sturing op nee tenzij (als één van de alternatieven voor het niet afschaffen van de nee tenzij regeling en het niet invoeren van budgetten per gemeente). Dit is in de plannen als volgt vormgegeven. Aanbieders moeten bij inroepen van een cliënten stop en verlenen van zorg onder de nee tenzij regeling een plan in dienen waarin zij aangeven hoe zij zorg kunnen afschalen. Hierover worden afspraken gemaakt. In de praktijk is in de plannen van aanbieders aangegeven dat aanbieders zich zullen inspannen voor afschaling. Het heeft niet tot concrete afspraken en targets geleid op de afschaling van zorg. Aanbieders geven daarbij aan dat zij zich al maximaal inspannen en inspanden op afschaling. Vanaf 2022 maakt de besparing op contractmanagement deel uit van de nieuwe inkoopstrategie, waarbij de bovenbeschreven normenkader en afspraken met aanbieders

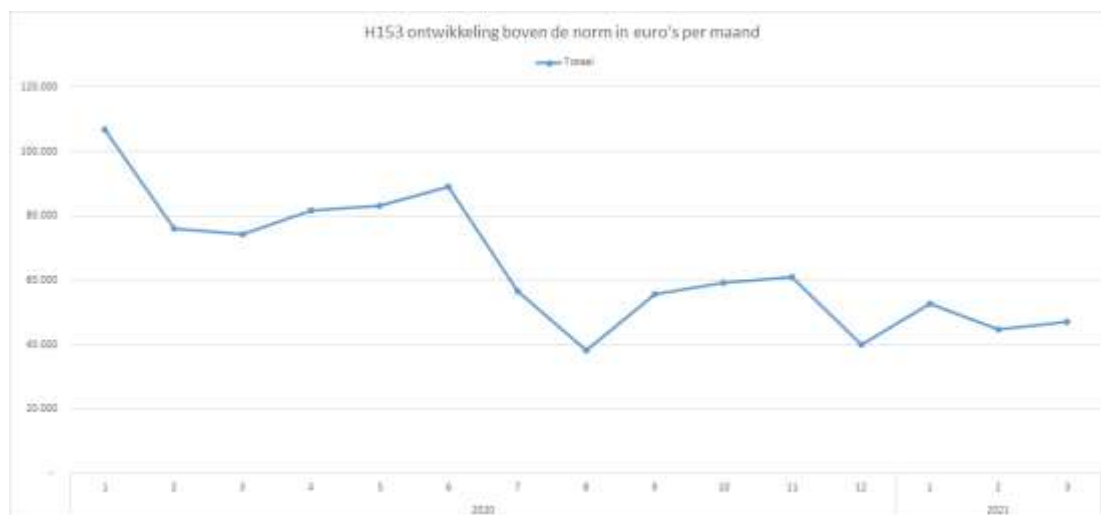
over reductie van de inzet per jeugdige de dragende factoren zijn voor de daar opgenomen besparing. *Conclusie:* er is geen zichtbare besparing gerealiseerd.

25. Ontwerpen nieuwe huisartsenroute

Dit project is overgedragen aan gemeenten, waarbij gemeenten kunnen sturen op de verwijzingen door huisartsen.

28. Buca H153/H329

Met de maatregelen uit deze businesscase willen we een forse reductie bereiken van € 1,3 mln. op de producten gespecialiseerde begeleiding en inzet gedragswetenschapper. De maatregelen betreffen het hanteren van een genormeerde inzet voor deze twee producten. De maatregel geldt alleen voor nieuwe zorgtoewijzingen. Daarom is de besparing gefaseerd over de jaren opgenomen. Voor 2021 is dit € 0,4 mln. Periodiek wordt de werking van de maatregelen geëvalueerd. De ervaringen tot en met het 1^e kwartaal van dit jaar geven aan dat de besparing op koers ligt en de beoogde besparing van € 0,4 mln. voor 2021 gehaald zal worden. Er worden relatief weinig afwijkingen van de norm aangevraagd en toegekend. Sinds de invoering van de maatregelen zijn er tot en met het 1^e kwartaal 2021 voor 375 jeugdigen nieuwe zorgtoewijzingen afgegeven met deze producten. Voor 56 jeugdigen zijn ophogingen aangevraagd en voor 26 jeugdigen geheel of gedeeltelijk toegekend (met 8 nog te beoordelen). Indien een aanbieder aangeeft dat toch meer moet worden ingezet dan de norm, kan aanbieder dit voorleggen aan een daartoe speciaal aangestelde gedragswetenschapper bij de Stichting Jeugdteams. Deze gedragswetenschapper beslist. In ruim een vijfde van de casussen overschrijden aanbieders thans zonder toestemming de norm. Dit is echter een tussenmeting omdat de norm is gesteld als gemiddelde over de gehele periode waarin zorg plaatsvindt en overschrijding dus pas definitief kan worden vastgesteld als de zorg beëindigd is. SOJ zal aanbieders aanspreken op tussentijdse overschrijding van de norm. In geval van een overschrijding van de norm aan het einde van het zorgtraject zal de overschrijding worden teruggevorderd. In onderstaande grafiek is voor het product H153 gespecialiseerde begeleiding aangegeven het bedrag per maand dat boven de norm gedeclareerd wordt voor alle jeugdige inclusief trajecten die al liepen voor invoering van de maatregel. De maatregel is 1 oktober 2020 ingegaan. Dit betreft alle zorgtoewijzingen. De maatregel geldt alleen voor nieuwe toewijzingen. Er is een duidelijke trend zichtbaar van een daling van de inzet boven de norm.

Maatregelen Stichting jeugdteams

Nr	Onderwerp	Actie	Scope * € 1 mln.	Geschatte besparing cumulatief * € 1 mln.		
	<i>Stichting jeugdteams trekker</i>					
26.	Budgetbewust werken	Veranderaanpak ontwerpen Implementatie	30,0	0,3	0,6	0,9
27.	Regie op jeugdhulp	JP voert actieve regie op de ingezette hulp	30,0	0,2	0,4	0,6
Totaal Stichting Jeugdteams				0,5	1,0	1,5

Bovenstaande maatregelen zijn verwerkt in één project Anders zorgen. Voor wat betreft het budgetbewust werken is de gerealiseerde besparing door de Stichting Jeugdteams berekend op € 1,2 mln. Dit is berekend als besparing in 2020 ten opzichte van 2019. De jeugdteams hebben een grotere toeloop van jeugdigen gehad, waarvan vier procent minder is doorverwezen naar de regionale zorgmarkt. In totaal is het aantal jeugdigen met verwijzing jeugdteams wel licht gestegen. Dit betekent dat een verdere groei is voorkomen door deze maatregel. In 2021 wordt doorgegaan op de ingeslagen weg. Bij opmaak van de bestuursrapportage is nog geen zicht op de besparingen voor dit jaar vanwege de doorlooptijd van declaraties. Declaraties lopen te veel achter. Daarbij heeft de grootste aanbieder nog niet gedeclareerd over 2021 vanwege aanloopproblemen met het nieuwe automatiseringssysteem. Dit is voor 1 juli opgelost.

Voor het onderdeel Regie op jeugdhulp (casusregie) is in afstemming met gemeenten dit voor drie gemeenten (Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Gorinchem) uitgevoerd. Met casusregie wordt de inzet van jeugdhulp op het niveau van de jeugdige gemonitord en besproken met aanbieder. De Stichting Jeugdteams geeft aan vooralsnog geen besparingen te zien. Mogelijk is er wel (verdere) stijging van kosten voorkomen. De monitoring van de inzet op jeugdigen wordt bemoeilijkt door de doorlooptijd van declareren. Verder staan aanbieders ook niet altijd open voor casusregie. De aanbieder is zelf verantwoordelijk voor de in te zetten jeugdhulp. De zorgtoewijzing aan de aanbieder is generiek. Dit betekent dat de inzet van jeugdhulp niet wordt voorgeschreven, maar door aanbieders zelf wordt bepaald.

Maatregelen gemeenten

Voor deze maatregelen is een besparing voor 2021 van € 3,4 mln. gecalculeerd. Het netwerk MT jeugd heeft aangegeven de beoogde besparingen niet te kunnen realiseren. In de tweede helft van dit jaar zal het netwerk MT jeugd zich buigen over wat wel (meerjarig) haalbaar is.

Jeugdhulp naar voren

Gemeenten geven aan in totaal € 3,3 mln. aan jeugdhulp naar voren te besteden. Dit varieert van lokale inzet door zorgaanbieders tot aan subsidie aan de Stichting Jeugdteams. Deze kosten zijn meegenomen in de prognose. De impact op de kosten in de regionale zorgmarkt zijn niet bekend.

Ontwikkelingen ten aanzien van tarieven en vergoedingen aanbieders

Er zijn een zestal kostenverhogende ontwikkelingen geweest op het gebied van tarieven en vergoedingen. De eerste betreft de feitelijke indexatie van tarieven. Hier heeft de SOJ de richtlijn van de VNG gevolgd (Ova en ppc t-1). Deze indexatie van 2,94% is 0,5% hoger dan de in de begroting opgenomen indexatie van 2,44%. In het verleden was er geen VNG-richtlijn en kon de SOJ zelf

bepalen hoe de tarieven geïndexeerd werden, waarbij indexatie soms lager is vastgesteld of achterwege is gebleven. Met ingang van 2021 is er een VNG-richtlijn die gevolgd wordt. Voor de (primaire) begroting zijn de daarvoor geldende richtlijnen voor indexatie gehanteerd (loon en prijsindex prijs overheidsconsumptie septembercirculaire t-2). Ten tijde van het opstellen van de begroting was de richtlijn van de VNG nog niet bekend. De impact op de kosten is € 589k hogere kosten.

De tweede is de vergoeding van de normatieve huisvestingscomponent voor gesloten jeugdhulp. Gemeenten dienen de tarieven hiervoor te verhogen. Gemeenten ontvangen compensatie hiervoor in de vergoeding van het gemeentefonds. Dit betreft circa € 320k.

De derde betreft de verlenging van jeugdhulp in gezinshuizen tot 21 jaar. Gemeenten (SOJ) dienen dit tot het 21^e levensjaar te faciliteren. Gemeenten ontvangen compensatie hiervoor in de vergoeding van het gemeentefonds. Dit betreft circa € 44k.

De vierde betreft de verlenging van de meerkostenregeling corona naar heel 2021. Aanbieders kunnen extra kosten als gevolg van de coronacrisis declareren bij gemeenten (SOJ). Gemeenten ontvangen compensatie hiervoor in de vergoeding van het gemeentefonds. Dit betreft circa € 0,5 mln.

De vijfde betreft een hogere vergoeding voor speciale voorzieningen bij een landelijke aanbieder. Een deel van de voorzieningen zijn afgebouwd en jeugdigen zijn overgeplaatst naar onze regio. Voor de resterende speciale voorzieningen in vaak kleine intensieve groepen heeft onze regio vergoedingen betaald die onder de kostprijs liggen. Dat wordt nu gecorrigeerd met ingang van 2021. Verzoeken van aanbieder om met terugwerkende kracht over 2020 te vergoeden zijn overigens niet gehonoreerd. De impact is circa 428k hogere kosten.

De zesde betreft de GGZ-crisisdienst. Deze is afgelopen jaren zonder vergoeding uitgevoerd door de grootste GGZ-aanbieder in onze regio. Met ingang van 2021 is afgesproken de crisisdienst te vergoeden. Dit betreft 284k hogere kosten. Ook hier zijn verzoeken van aanbieder met terugwerkende kracht te vergoeden over 2020 niet gehonoreerd.

Bovenstaande zes ontwikkelingen zijn samengevat in onderstaande tabel:

Kostenverhogede ontwikkelingen zorgmarkt	bedrag	compensatie in gemeentefonds?
Indexatie tarieven richtlijn VNG 0,5% hoger dan begroting	588.895	nee
Gezinshuizen tot 21 jaar	44.200	ja
NHC component gesloten jeugdhulp	320.020	ja
Vergoeding meerkosten corona ook in 2021	500.000	ja
Hogere tarieven Pluryn Hoendeloo groep speciale voorzieningen	428.463	nee
Acute GGZ (crisisdienst) Yulius	283.837	nee
Totaal	2.165.415	
Waarvan gedekt door extra inkomsten gemeentefonds	864.220	
Waarvan niet gedekt door extra inkomsten gemeentefonds	1.301.195	

Begrotingswijziging Stichting Jeugdteams

Voor de Stichting Jeugdteams zijn 4 extra fte begroot (385k). Daarnaast is de toegekende indexatie hoger dan de begrote indexatie (66k). De 4 fte betreffen 2 fte doorontwikkeling expertteam naar aanleiding van de doorbraak aanpak Inspectie, 1 fte inzet gedragswetenschapper businesscase H153/H329 en 2 fte voor een half jaar poortwachtersfunctie jeugdhulp op school. Dit jaar bekostigt de SOJ de Stichting Jeugdteams nog. Met ingang van volgend jaar zijn dat de individuele gemeenten.

Begrotingswijziging Serviceorganisatie

Voor de Serviceorganisatie is onderstaande begrotingswijziging opgenomen. Dit is veelal voor werkzaamheden waar het Netwerk MT jeugd eigenaar van is.

	2021	2022	Opmerking	Eigenaar
Hogere kosten inkoopstrategie	200.000	-		Netwerk MT/SOJ
Veilig opgroeien is teamwerk	80.000	160.000		Netwerk MT/SOJ
Contractmanagement 3.0	155.000	294.000	1 fte 110k structureel	Netwerk MT/SOJ
Beter begroten / advies AEF extra data analist	50.000	100.000	1 fte structureel	Netwerk MT/SOJ
Langdurig verzuim en ouderschapsverlof SOJ	90.000	-		SOJ
Totaal	575.000	554.000		

Hogere kosten inkoopstrategie

In de begroting 2021 is stelpostmatig 200k opgenomen. De werkelijke kosten bedragen naar verwachting 400k, dus een toename van 200k. Dit zijn incidentele kosten. In onderstaande specificatie is dit opgenomen.

Taak	Kosten
Projectleiding en advisering uitwerking inkoop	190.080
Schrijven PvE	12.870
Inhuur voor bestuurlijke en ambtelijke afstemming	12.870
Juridisch advies contractering en schrijven overeenkomsten / contracten	74.880
Advies bekostiging	5.720
Berekenen tarieven nieuwe producten inclusief bespreken met aanbidders	27.840
Begeleiding ontwikkeltafels zorgaanbidders	12.870
Secretariaat	34.560
Onvoorzien	28.310
Totaal	400.000

Veilig opgroeien is teamwerk

Dit betreft een projectleider voor het Netwerk MT jeugd.

Contractmanagement 3.0

Dit betreft 1 fte structureel en 2 fte incidenteel. De hogere bezetting start in de loop van 2021. De incidentele bezetting loopt nog door in 2022. Om de doelen uit de inkoopstrategie te halen is versterking van het contractmanagement, zowel kwalitatief als kwantitatief noodzakelijk. Een voorbeeld hiervan is toezicht en handhaving op het normenkader dat geïntroduceerd wordt. De ervaring met de businesscase H153/H329 heeft opgeleverd dat dit een intensief proces is. Voor 2020 vraagt de verscherpte aansturing op de Nee tenzij regeling veel tijd. Verder omvat de inkoopstrategie een breed pallet aan doelen die samen met de aanbidders geformuleerd en gerealiseerd moeten worden. Ook dit is een arbeidsintensief proces. Ten slotte wordt dit jaar gewerkt aan verdere professionalisering en aanscherping van contractmanagement door coaching en intervisie met als doel contractmanagement kwalitatief te verbeteren

Beter begroten / advies AEF data analist

AEF heeft geadviseerd data gedreven te werken. De SOJ heeft hier al grote stappen gezet en faciliteert hier gemeenten ook in. De vraag naar verdiepende analyses is echter groter dan de beschikbare capaciteit. Dit wordt geïnitieerd door de afbouw van de solidariteit, de opwaartse

kostenontwikkeling en de behoefte aan meer inzicht in de effecten van de genomen maatregelen. Om hier invulling aan te kunnen geven is een extra data analist nodig.

Langdurig verzuim en ouderschapsverlof SOJ

Dit betreft inhuur om langdurig verzuim en ouderschapsverlof op te vangen.

Tot slot wordt opgemerkt dat de Serviceorganisatie zich maximaal inspant om de kosten zoveel mogelijk te beperken. Waar dat mogelijk is, worden kosten vermeden.

Overige ontwikkelingen, samenvatting en conclusie

Naast bovengenoemde kostenverhogende ontwikkelingen en het uitblijven van besparingen of niet te identificeren besparingen stijgen de kosten verder door en wordt er meer uitgegeven aan jeugdhulp naar de voorkant. Ten aanzien van de stijgende kosten vertoont de inzet per jeugdige al geruime tijd een stijgende trend bij een licht dalend aantal jeugdigen in de regionale zorgmarkt. Daarmee is de stijgende inzet per jeugdige sinds 2019 de belangrijkste oorzaak van de stijgende kosten. Afgelopen jaar en dit jaar heeft coronapandemie tot intensievere en langdurige zorgtrajecten geleid. Twee belangrijke projecten die de stijgende kosten per jeugdige adresseren zijn het normenkader bij de inkoop 2022 en casusregie uit te voeren door de jeugdteams. Daarnaast hebben ook een aantal overige projecten (onder regie van gemeenten) effect op de kosten per jeugdige, bijvoorbeeld de projecten Afbouw aantal uithuisplaatsingen, Afbakening jeugdhulp en Alliantieteam.

De totale overschrijding van de begroting van € 13,2 is samen te vatten in onderstaand overzicht.

<i>bedragen * € 1 mln.</i>	
Hogere tarieven en vergoedingen (€ 0,9 mln. gedekt door hogere Rijksbijdrage)	2,2
Begrotingswijziging Stichting Jeugdteams	0,4
Begrotingswijziging Serviceorganisatie	0,6
Niet halen kostenreductie en hogere inzet (per jeugdige) jeugdhulp	10,0
Totaal	13,2

Coronacrisis

De corona pandemie is nog steeds actueel. Voor wat betreft de compensatie van aanbieders wordt er in 2021 geen omzetcompensatie aangeboden. Wel worden in 2021 nog de corona meerkosten die aanbieders maken vergoed. Gemeenten worden hiervoor in het gemeentefonds gecompenseerd. Over het algemeen kan de zorg doorgang vinden al dan niet in aangepaste vorm. Een ontwikkeling die zichtbaar is geworden is dat de ernst van de problematiek zwaarder is geworden. In de specialistische GGZ blijven jeugdigen langer in behandeling en is de inzet intensiever, waardoor de kosten en kosten per jeugdige oplopen en minder jeugdigen kunnen instromen.

Landelijke kostenstijging jeugdhulp

In opdracht van het Ministerie heeft onderzoeksbureau AEF een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de kostenstijging en tekorten op de jeugdhulp. Geconcludeerd werd dat er in 2019 een landelijk tekort van € 1,6 tot 1,8 miljard is (exclusief incidentele rijksbijdragen). Dit tekort is met name ontstaan in de laatste jaren. De regio ZHZ heeft een aandeel van circa 2,6 procent. Dit komt overeen met € 44 mln. Daaruit kan geconcludeerd worden dat de tekorten in onze regio zich ruim onder het landelijk gemiddelde bewegen. Onderzoeksbureau It's-Public heeft een landelijke benchmark over de

tekorten 2019 van alle gemeenten gepubliceerd. Daarin wordt geconcludeerd dat het gemiddelde tekort op jeugdhulp inclusief kosten voorveld 30 procent bedroeg. Voor de gemeenten in onze regio was dat gemiddeld 13%.

Opgemerkt wordt dat er binnen onze regio grote verschillen zijn in het tekort per gemeente en de rijksmiddelen voor jeugdhulp per jeugdige per gemeente. De tekorten worden voornamelijk veroorzaakt door kostenstijgingen in de laatste jaren. De belangrijkste oorzaken genoemd in het AEF-rapport zijn dat jeugdigen langer in zorg blijven en de kosten per jeugdige stijgen. Daarbij wordt opgemerkt dat investering in preventie en het voorveld niet tot lagere kosten hebben geleid in de jeugdwet. Inmiddels is ook uit andere onderzoeken, onder meer van het Nederlands Jeugdinstituut, gebleken dat investeringen in voorliggende voorzieningen en preventie lonend zijn. Niet alleen in financiële zin, maar ook wat betreft de kwaliteit van ondersteuning (laagdrempelig, nabij, integraal). Het AEF-rapport en de brief van de staatssecretaris signaleren dat de oplossing moet komen uit een combinatie van meer middelen en te treffen maatregelen. Het te realiseren voorzieningenniveau moet hierbij worden betrokken. Daarnaast wordt het invoeren van een eigen bijdrage genoemd. AEF stelt dat de budgetten voor jeugdhulp zijn gestoeld op onrealistische aannames en dat de onderzochte maatregelen maar voor een klein deel van het tekort soelaas bieden. Bij ongewijzigde kaders (discussie over voorzieningenniveau, wat is jeugdhulp en wat niet en (ontbrekende) eigen bijdragen) wordt een verdere stijging van de kosten van jeugdhulp verwacht door AEF. Bovenstaande betekent dat het naar het oordeel van AEF niet mogelijk is de tekorten te overbruggen met maatregelen. Extra middelen van het Rijk zijn nodig al dan niet in combinatie met eigen bijdragen van burgers en fundamentele aanpassing van het voorzieningenniveau

Toezicht provincie

De kostenontwikkeling en de geplande maatregelen worden periodiek besproken met de provincie. Deze eerste bestuursrapportage zal nog met provincie besproken worden. Vervolgens zal de provincie zich een oordeel vormen over de situatie, inclusief het te hanteren toezichtsregime. Het verwerken van de actuele financiële inzichten in een meerjarige begrotingswijziging is hierbij een belangrijk element.

Extra rijksbijdragen

Het rijk heeft incidenteel € 493 mln. via het gemeentefonds ter beschikking gesteld. Hiervan wordt € 55 mln. afgeroomd voor de VNG. Het aandeel voor onze regio wordt geschat op € 11,4 mln. Ten opzichte van vorig jaar zijn de rijksbijdragen gecorrigeerd voor indexatie met € 16,7 mln. toegenomen. Naast bovengenoemde extra rijksbijdragen wordt dit voor het grootste deel veroorzaakt door een hogere uitkering voor voogdij/18+ van € 3,6 mln. De door de VNG ingestelde arbitrage heeft geleid tot een uitspraak dat er volgend jaar € 1,9 mld. extra budget door het Rijk beschikbaar moet worden gesteld, aflopend tot € 800 mln. in 2028. Op basis hiervan heeft het kabinet € 1,3 mld. beschikbaar gesteld bovenop de reeds toegekende incidentele middelen van € 300 mln. Het bedrag voor onze regio kan op basis hiervan oplopen tot naar schatting € 33 mln. Dit is mede afhankelijk van het feit of dit bedrag ook volledig aan gemeenten ter beschikking wordt gesteld of gedeeltelijk wordt afgeroomd. In onderstaande tabel zijn de verwachte rijksbijdragen voor de komende jaren opgenomen. Voor de jaren 2022 tot en met 2024 zijn deze met veel onzekerheid omgeven.

<i>Rijksbijdragen maal € 1.000</i>	
2021	131.192
2022	148.278
2023	140.478
2024	132.678

Begrotingswijziging

De hogere kosten zijn verwerkt in een begrotingswijziging welke ter zienswijze aan de raden zal worden voorgelegd. De begrotingswijziging is opgenomen in paragraaf 4.1. De begrotingswijziging onderdelen Stichting Jeugdteams en SOJ is nog wel onder voorwaarde van instemming door het PFO Jeugd van de onderdelen waar het PFO Jeugd verantwoordelijk voor is.

2 Programma verantwoording financieel

2.1 Financieel overzicht

Bedragen * € 1.000,-	Begroting t/m april	Realisatie t/m april op basis van declaraties	Begroting heel jaar	Begroting wijziging	Begroting + Realisatie wijziging 2020	
Regionale zorgmarkt	30.865	26.134	92.596	12.659	105.255	95.995
LTA	1.912	1.232	5.736	-909	4.828	5.377
PGB	1.957	1.446	5.870	463	6.333	5.853
Stichting Jeugdteams	4.525	4.511	13.576	452	14.027	13.292
Serviceorganisatie	1.541	1.445	4.623	575	5.198	4.219
Totaal lasten	40.801	34.768	122.402	13.240	135.641	124.737
Baten exclusief uittreding reserve Leerdam + Zederik	40.736	40.736	122.209	13.240	135.448	124.505
Onttrekking reserve frictiekosten uittreding Leerdam + Zederik	64	64	193		193	232
Totaal baten	40.801	40.801	122.402	13.240	135.641	124.737
Saldo baten -/- lasten	-	6.033	-	-	-	-

2.2 Toelichting

Regionale zorgmarkt

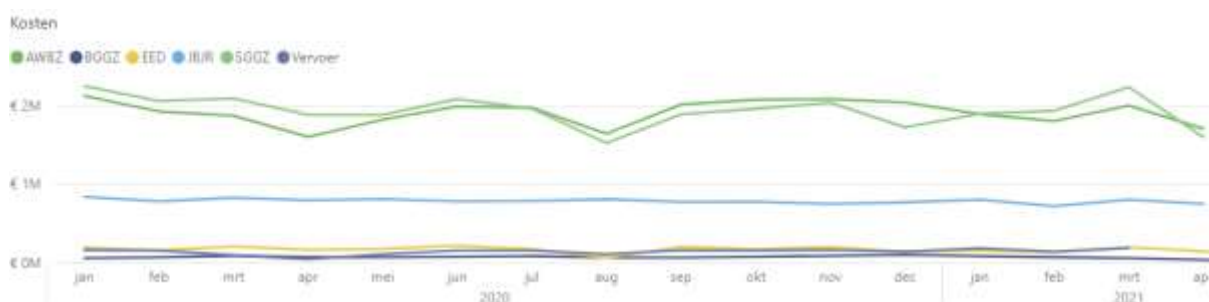
De prognose is gebaseerd op de aangeleverde prognoses van zorgaanbieders en de prognose van de eigen forecasttool van de SOJ. Zorgaanbieders prognosticeren € 3,9 mln. meer dan de eigen prognose van de SOJ. Voor deze burap is de helft van het verschil meegenomen. De prognoses zijn daarmee gemiddeld. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van 2021 ten opzichte van 2020 per forecast groep aangegeven op basis van de forecasttool van de SOJ.

Forecast groep <i>bedragen € 1.000</i>	forecast 2020	forecast 2021	verschil	% verschil
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	10.332	11.344	1.012	9,8%
jeugdhulp dyslexie	1.998	2.133	135	6,7%
jeugdhulp maatwerk	1.597	2.193	597	37,4%
Jeugdhulp onderaannemerschap	5.351	5.471	120	2,2%
Jeugdhulp Vervoer	1.590	1.905	315	19,8%
Jeugdhulp zorgprofielen ambulante	36.534	38.488	1.954	5,3%
Jeugdhulp zorgprofielen verblijf	25.116	27.690	2.573	10,2%
Pleegzorg	8.828	9.025	197	2,2%
Eindtotaal	91.346	98.249	6.903	7,6%

De categorie met de absolute grootste stijging is Jeugdhulp zorgprofielen met verblijf. Hierbij wordt opgemerkt dat de generieke tariefsverhoging voor alle categorieën 2,94% betreft. Voor jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn de tarieven extra verhoogd naar aanleiding van bovenregionale afspraken (impact € 0,5 mln.) en voor jeugdhulp met verblijf zijn op onderdelen de tarieven ook extra verhoogd (impact € 0,7 mln. In bovenstaande tabel is verder niet jeugdhulp naar voren opgenomen. Hiervoor prognosticeren gemeenten € 3,3 mln. uit te geven. In 2020 was dat € 0,1 mln.

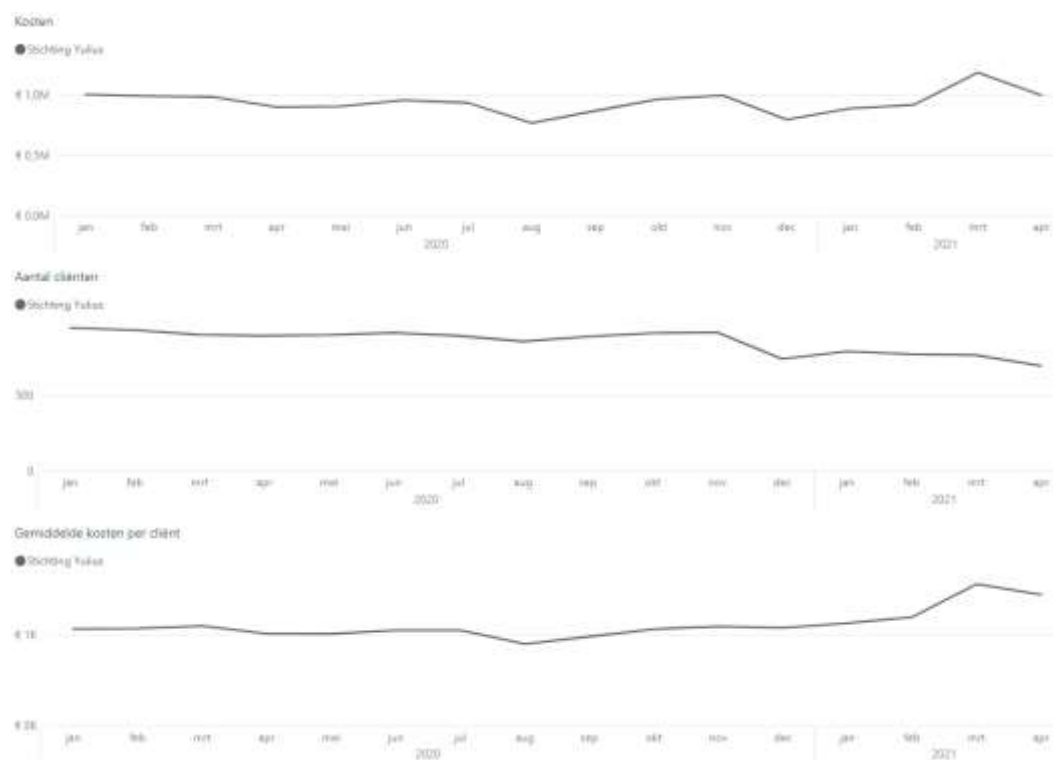
In voorgaande bestuursrapportage werd de ontwikkeling per maand van de declaraties en aantal jeugdigen waarop gedeclareerd is getoond in een grafiek en toegelicht. In 2021 heeft de grootste aanbieder nog niet gedeclareerd wegens systeemp Problemen bij de aanbieder. Het tonen van betreffende grafieken is daarom achterwege gelaten. De kosten en aantallen jeugdigen worden immers veel te laag weergegeven. Deze aanbieder prognosticeert overigens 10 procent hogere kosten. De grootste aanbieder levert jeugd en opvoedhulp (J&O) en pleegzorg. Daarom wordt in onderstaande grafieken wel de ontwikkeling van de kosten en aantal jeugdigen in de overige percelen aangegeven.

Ontwikkeling declaraties per maand per perceel exclusief J&O en pleegzorg

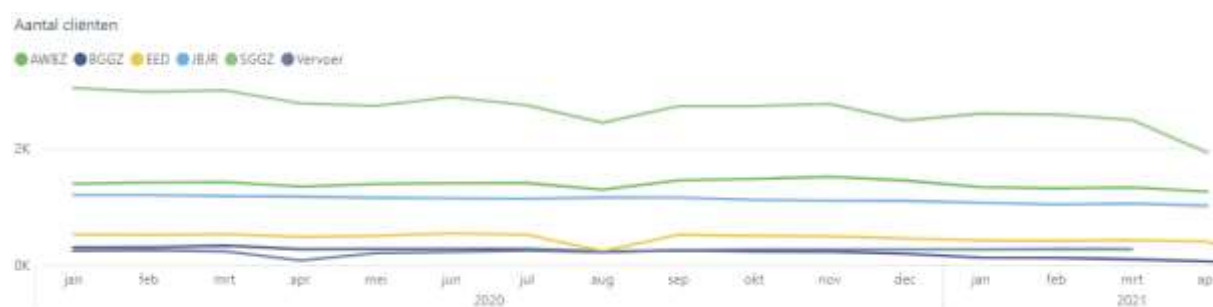
De kosten van het perceel SGGZ stijgen (april nog maar gedeeltelijk gedeclareerd) door een stijging van de inzet per jeugdige. Dit zit voor het grootste deel bij de grootste SGGZ-aanbieder. Zie hieronder de ontwikkeling van de kosten, aantal jeugdigen en kosten per jeugdige van de grootste SGGZ-aanbieder.

Ontwikkeling declaraties, aantal jeugdigen en kosten per jeugdige per maand grootste SGGZ-aanbieder

De ontwikkeling van het aantal jeugdigen ZHZ exclusief J&O en pleegzorg is hieronder aangegeven.

Ontwikkeling aantal jeugdigen waarop gedeclareerd is per maand per perceel exclusief J&O en pleegzorg

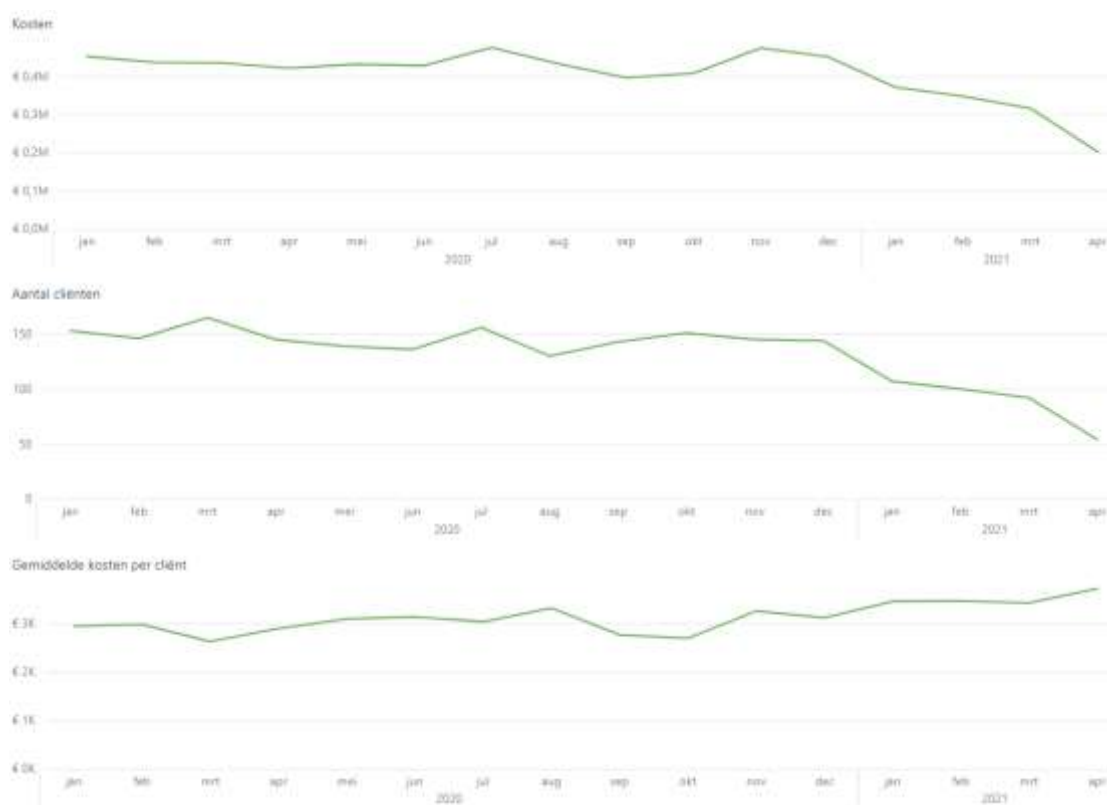

De ontwikkeling van het aantal jeugdigen per perceel is stabiel tot licht dalend.

LTA

De post LTA vertoont voor het eerst sinds jaren een dalende trend als gevolg van een teruglopend aantal jeugdigen met LTA. Dit is weergegeven in onderstaande grafiek. Hierbij wordt opgemerkt dat de laatste maanden nog niet (uit)gedeclareerd zijn.

Ontwikkeling declaraties, aantal jeugdigen en kosten per jeugdige per maand LTA

Persoonsgebonden budget (PGB)

De declaraties van PGB lopen altijd 1 tot 2 maanden achter en het laatst beschikbare peilmoment voor deze eerste bestuursrapportage is 1^e week mei. In de jaren 2015 tot en met 2018 daalde deze post steeds. Vanaf 2019 zijn de kosten gaan stijgen. De stijging betreft zowel een sterke stijging van de verstrekte budgetten als van de uitnutting van de budgetten.

Stichting Jeugdteams

De totale uitgaven zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. Per gemeente zijn er verschillen. Zie hiervoor onderstaand overzicht. Indien gemeenten de kostenontwikkeling voor hun gemeente ongewenst vinden zullen gemeenten dit met de Stichting Jeugdteams moeten bespreken en tot bijsturing moeten overgaan.

Exclusief individuele gemeentelijke opdrachten												
jaar	2021											
tot en met de maand		4										
Stichting Jeugdteams Zuid-Holland zuid												
Service Organisatie												
		Alblasserdam	Dordrecht	Gorinchem	ixveld-Giesse	drik-Ido-Amb	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	oeksche Waa	Molenlanden	Totaal SO
Budgetcategorie		Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie
SLEUTEL												
	fte jeugdprof regulier	5,78	38,35	10,97	4,94	6,64	7,11	7,56	12,25	16,39	10,16	120,15
	Regulier budget SO	217.077	1.420.280	359.590	155.235	252.094	280.479	292.433	468.016	586.191	349.748	4.381.143
	JPT	8.233	53.865	13.638	5.887	9.561	10.637	11.091	17.750	22.232	13.265	166.159
Opbrengsten		225.310	1.474.146	373.228	161.123	261.654	291.117	303.524	485.765	608.422	363.013	4.547.301
Loonkosten												
	Jeugdprof	130.991	908.783	253.671	103.208	155.285	154.613	175.083	270.781	364.365	229.457	2.746.237
	JPT	4.931	32.265	8.169	3.526	5.727	6.372	6.643	10.632	13.317	7.945	99.527
	Gedragwetenschapper	7.044	46.085	11.668	5.037	8.180	9.101	9.489	15.186	19.021	11.349	142.159
	Gebiedsmanagers	14.498	94.860	24.017	10.368	16.837	18.733	19.531	31.259	39.151	23.360	292.615
	Secretariaat	3.336	21.826	5.526	2.386	3.874	4.310	4.494	7.192	9.008	5.375	67.326
	Staf	3.479	22.763	5.763	2.488	4.040	4.495	4.687	7.501	9.395	5.605	70.218
	Ondememingsraad	871	5.696	1.442	623	1.011	1.125	1.173	1.877	2.351	1.403	17.571
	Expertteam	9.942	65.045	16.468	7.109	11.545	12.845	13.393	21.434	26.846	16.018	200.644
	Zorgbemiddelaar	1.185	7.756	1.964	848	1.377	1.532	1.597	2.556	3.201	1.910	23.926
	Care & Able	7.624	49.883	12.629	5.452	8.854	9.851	10.271	16.438	20.588	12.284	153.873
Totaal Loonkosten		183.901	1.254.961	341.317	141.045	216.731	222.977	246.360	384.855	507.243	314.705	3.814.095
Apparaatskosten		13.648	89.294	22.608	9.760	15.849	17.634	18.385	29.425	36.854	21.989	275.446
Arbeidskosten overig		13.208	86.415	21.879	9.445	15.338	17.065	17.793	28.476	35.666	21.280	266.563
Verzorgingskosten		322	2.104	533	230	373	415	433	693	868	518	6.489
Huisvestingskosten		7.332	47.973	12.146	5.243	8.515	9.474	9.877	15.808	19.800	11.813	147.982
Totaal kosten		-218.410	-1.480.746	-398.482	-165.723	-256.806	-267.566	-292.849	-459.257	-600.431	-370.305	-4.510.575
Opbrengsten minus kosten		6.900	-6.601	-25.254	-4.600	4.848	23.551	10.675	26.509	7.991	-7.292	36.726

Voor de extra kosten uit de begrotingswijziging zijn nog geen kosten gemaakt of facturen ontvangen. De extra kosten van de begrotingswijziging, welke zijn opgenomen in de prognose, zijn toegelicht in hoofdstuk 1.

Serviceorganisatie

De specificatie van de Serviceorganisatie is in onderstaande tabel opgenomen.

Begrotingspost	Begroot	Begroot tm april	Realisatie	Realisatie-Begroot
Personeelskosten eigen personeel	1.850.000	616.667	573.364	-43.303
Personeel van derden	550.000	183.333	311.297	127.964
Uitbestede ICT Dienstverlening en overige ICT kosten	1.050.000	350.000	294.300	-55.700
Dienstverlening SCD	225.000	75.000	-	-75.000
Overige kosten	948.117	316.039	266.488	-49.552
Totale kosten	4.623.117	1.541.039	1.445.448	-95.591

De personeelskosten zijn lager wegens vacatures ingevuld door personeel van derden. De post personeel van derden is hierdoor hoger (waarbij inhuur duurder is dan eigen personeel) en hoger door grotere inspanning dan begroot op project inkoop 2022. De post Uitbestede ICT Dienstverlening en overige ICT diensten is lager omdat een deel van de werkzaamheden later plaatsvinden of nog gefactureerd moeten worden. De post dienstverlening SCD (Service Centrum Drechtsteden) is nog niet gefactureerd. De overige kosten blijven achter omdat een aantal posten nog moeten worden gefactureerd of later worden uitgevoerd.

Voor 2021 worden € 575k hogere kosten geprognosticeerd / aangevraagd. Zie voor een toelichting de aangevraagde begrotingswijziging in hoofdstuk 1.

3 Bedrijfsvoering

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

De Serviceorganisatie heeft, met uitzondering van de reserve frictiekosten uittreding Leerdam en Zederik geen weerstandsvermogen/reserves. Tegenvallers (en meevallers) ten opzichte van de begroting komen, zoals opgenomen in de bijdrageverordening, ten laste (ten gunste) van de deelnemende gemeenten.

Risicobeheersing

De financiële risico's focussen zich primair op de ontwikkeling van de zorgkosten in relatie tot het budget. Uit deze eerste bestuursrapportage blijkt dat de in de begroting opgenomen besparingen niet worden gerealiseerd en dat de zorgkosten toenemen door een gestegen inzet per jeugdige. Gemeenten worden geadviseerd rekening te houden met een risicomarge van 10 procent van de gemeentelijke bijdrage zoals die is opgenomen in deze bestuursrapportage. Deze risicomarge is ingegeven door de onzekerheid in de ontwikkeling van de zorgkosten en van de kosten per gemeente als gevolg van de afbouw van de solidariteit in het bijzonder. De kostenontwikkeling heeft ook invloed op de meerjarenbegroting. Hiervoor zal nog een begrotingswijziging opgesteld moeten worden. Aanvullend op het risico van de ontwikkeling van de zorgkosten worden de volgende specifieke risico's met een potentieel significante impact onderscheiden.

PGB-budgetten

Van de verstrekte budgetten wordt circa 65 procent besteed. Volgens de huidige ZHZ-regels / verordening zijn geen beperkingen opgelegd aan het met terugwerkende kracht over oude jaren indienen van declaraties, behoudens de algemene wettelijke regel dat dit na 5 jaar niet meer kan. Over de afgelopen vier jaar betreft dit € 13,1 mln. Dit bedrag zou nog gedeclareerd kunnen worden. De ervaring heeft geleerd dat hier zeer beperkt gebruik van wordt gemaakt.

Tarieven jeugdbescherming en reclassering

Verder wordt nog een risico gelopen met de tarieven van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Voor 2021 en verder is al op provinciaal niveau een tariefsverhoging (bovenop indexatie) afgesproken van 5 procent (€0,5 mln.) voor harmonisatie van tarieven (3 procent) naar het provinciegemiddelde en 2 procent risico-opslag voor vermogensvorming. De overige regio's wensen de tarieven nog fors verder op te hogen voor caseload verlaging en meer uit te geven aan wachtlijstbemiddeling. Indien onze regio door landelijke (politieke) druk gedwongen wordt hierin mee te gaan is dit een extra kostenpost van € 1,7 mln.

Gewijzigde producten en tarieven nieuwe inkoop 2022 en verder

Voor de nieuwe inkoop worden de oude percelen, producten en tarieven van voor de decentralisatie losgelaten. Er worden nieuwe segmenten en nieuwe jeugdhulp producten gedefinieerd met daaraan gekoppelde nieuwe tarieven. Alhoewel hier een zo zorgvuldig mogelijk proces wordt gelopen, brengt een dergelijke wijziging altijd risico's met zich mee. Het belangrijkste risico is dat de faire tarieven

voor de nieuwe producten (de oude producten vervallen), welke worden berekend door een extern bureau op basis van een landelijke benchmark/database, per saldo leiden tot een kostenstijging.

Jeugdhulp naar voren

Gemeenten mogen tot 13% van het jaarbudget aan jeugdhulp naar voren inkopen, waarbij de kosten kunnen worden ingebracht in de regionale exploitatie en meelopen in de solidariteitsafspraken.

Hierbij wordt opgemerkt dat tot en met 2021 de aanbestedingsgrens 750k is. Vanaf 2022 is jeugdhulp naar voren ondergebracht in de nieuwe inkoop 2022. Indien deze jeugdhulp naar voren niet leidt tot lagere kosten in de tweedelijns gespecialiseerde zorg, kunnen de totale kosten oplopen.

Naast bovengenoemde specifieke risico's zijn binnen de Serviceorganisatie de reguliere bedrijfsvoeringsrisico's, zowel financieel als niet financieel, voor alle processen in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een omvangrijke lijst. Op alle risico's zijn beheersmaatregelen geformuleerd. Deze worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De risico's zijn geclassificeerd volgens onderstaand model.

Kans Dat het risico zich voordoeft	Financiële impact			
	4 $x > € 2 \text{ mln}$	3 $€ 2 \text{ mln} < x < € 0,5 \text{ mln}$	2 $€ 0,5 \text{ mln} < x < € 0,1 \text{ mln}$	1 $x < € 0,1 \text{ mln}$
4 zeer grote kans >75%	16	12	8	4
3 grote kans 50-75%	12	9	6	3
2 middelgrote kans 25-50%	8	6	4	2
1 kleine kans < 25%	4	3	2	1

De oranje en rode risico's zijn in onderstaand schema geplott.

Kans	Ernst			
	4 Catastrofaal	3 Ernstig	2 Matig	1 Klein
4 zeer grote kans dat het zich voordoeft			A4, A8 B, A15	
3 grote kans dat het zich voor doet	A36	A25, A27, A32		
2 middelgrote kans dat het zich voor doet	A42			
1 kleine kans dat het zich voor doet				

In onderstaande tabel zijn de risico's beschreven.

Risico-nummer	Scope	Risico's	Oorzaken/ risicofactoren	Effect:	Ernst (E)*	Kans (K)**	Ex K	Borging (beheersingsmaatregelen / key controls)	Mogelijke aanvullende maatregelen:
		Wat kan er mis gaan?	Wat kunnen oorzaken daarvan zijn?	Wat kunnen gevolgen zijn?				Ja/ nee***	Hoe risico te voorkomen/ te verminderen?
A-4	Zorginzet	Aanbieders continueren zorg te lang (duur) of zetten meer zorg in dan nodig is (intensiteit)	Aanbieders mogen zelf de duur en intensiteit van de zorg bepalen Casemanagement nog nauwelijks toegepast Geen inperking in contract en vanuit contractmanagement nog weinig druk	Er wordt meer zorg geleverd dan nodig	4	2	8	Nee	Afspraken met aanbieders bij nieuwe inkoopronde 2022 over reductie inzet per jeugdgedige Normenkader en afbakening jeugdhulp Perspectiefplan Casemanagement bij jeugdteams Contractmanagement SOJ
A-8 B	Declaraties jeugdhulp RTA+LTA	Verwijzer geeft verwijzing af terwijl burger terwijl voorliggend veld of eigen kracht ook een oplossing zou kunnen zijn	Druk van burger Burgder ten dienste willen zijn Te weinig budgetbewustzijn bij verwijzer	Kosten zorg lopen op	4	2	8	Gedeeltelijk, door procesinrichting bij Stichting Jeugdteams	Verhogen budgetbewustzijn door project anders zorgen (in uitvoering) Project uit aanjaagplan verwijzerstroom huisarts via jeugdteams Project aanjaagplan POH huisarts (bij een aantal gemeenten al operationeel)
A-15	Declaraties jeugdhulp RTA+LTA	Zorgaanbieder declareert niet verleende zorg of declareert onjuist (niet declarabele uren)	Fraude en administratieve onzorgvuldigheid	Betaling onrechtmatig / frauduleus gedeclareerde zorg	4	2	8	Gedeeltelijk via controle verklaring accountant bij productieverantwoording >100k. Bij productie < 100k separate controle Monitoring potentiële dubbele declaraties	Aanstellen preventiemedewerker fraude Rechtmatigheid en fraude controles Aanscherping case en contractmanagement
A-25	PGB	Te hoog afgegeven beschikking en andere fouten in beschikking	Gebreken in proces Jeugdteams Wensen burger teveel leidend Fraude	Betaling onrechtmatig / frauduleus gedeclareerde zorg	3	3	9	Ja voor aspect onrechtmatigheid/fraude door: -Procesinrichting bij Stichting Jeugdteams en toetsingskader SOJ -Niet rechthebbende cliënten kunnen dit niet direct omzetten in financieel voordeel, muv inzet Sociaal Netwerk -Er is geen uitbetaling aan cliënten, muv inzet sociaal netwerk -Alleen geldelijk voordeel met samenspanning in de keten JT-cliënt-aanbieder, bij inzet sociaal netwerk alleen JT-client Minder borging voor te hoog afgeven beschikking (de gap tussen beschikking en uitnuttig is in ZHZ veel hoger dan landelijk)	Fraudepreventie functionaris Fraude controle Verhogen budgetbewustzijn door project anders zorgen (in uitvoering) Verhoogde aandacht bij Jeugdteams voor hoogte beschikkingen
A-27	PGB	Zorgaanbieder declareert niet verleende zorg of declareert onjuist (niet declarabele uren)	Gebrekkig administratief proces aanbieders Fraude	Betaling onrechtmatig / frauduleus gedeclareerde zorg	3	3	9	Gedeeltelijk met proef rechtmatigheidscontroles, huisbezoek ontbreekt door corona	Fraudepreventie functionaris Opschaling rechtmatigheid en fraude controle
A-32	Generiek	Gebrekkig inzicht in de productie/ zorgconsumptie door laat indienen van declaraties door zorgaanbieders.	Gebrekkig administratief proces en/of te hoge administratieve last aanbieders	Ontbrekend inzicht in zorgconsumptie; als gevolg daarvan minder tijdige bijsturingmogelijkheden en minder betrouwbare prognoses	3	3	9	Gedeeltelijk, voorschotten zijn afgeschaft en OHW-financiering wordt afgebouwd Aanspreken aanbieders door contractmanagement	Boetes op te laat declareren Niet meer vergoeden te laat gedeclareerde zorg Sterker aanspreken door contractmanagement
A-36	Generiek	De jeugdhulpvraag is groter dan het beschikbare budget.	Bezuinigingen vanuit het Rijk Groei zorgvraag Bedrijfsbelang aangebieders (meer) zorg te leveren Ingezette zorg niet doelmatig en niet effectief Toegang niet streng genoeg	Onhoudbaarheid financiën en daarmee voortbestaan huidige inrichting en werking stelsel	4	3	12	Gedeeltelijk (maatregelen in voorbereiding of uitvoering) Maatregelen Aanjaagplan Overige maatregelen Nieuwe inkoop 2022	Strakkere monitoring en sturing op uitvoering maatregelen en effect van maatregelen
A-42	Generiek	Inzet jeugdhulp (JNV) naar voren leidt niet tot lagere kosten	JNV wordt ingezet op preventie en preventie leidt mogelijk niet tot lagere 2e lijns gespecialiseerde jeugdhulp	Hogere kosten	4	2	8	Gemeenten kunnen elkaar aanspreken op inzet JNV	

3.2 Personeelsformatie en ziekteverzuim

Bezetting (eigen personeel en personeel van derden)

Bezetting per 30-04-2021 dienstverband + inhuur (bron Cognos)		Begroot
	fte	fte
Directie	0,9	1,8
Inkoop en beleid (projecten)	13,4	10,5
Informatievoorziening en secretariaat	11,6	9,2
Financien	3,8	3,6
Totaal	29,7	25,1

De bezetting is 4,6 fte hoger dan begroot. Bij Inkoop en beleid is extra bezetting vanwege vervanging wegens (langdurig) verzuim en transformatie projecten voor gemeenten (ten dele ten last van transformatiefonds). Bij informatievoorziening en secretariaat is 1,5 fte secretariaat extra aangetrokken voor vervanging van langdurig verzuim en voor de inkoop 2022 en 1 fte op informatievoorziening voor een kortlopend project woonplaatsbeginsel.

Verzuim

Het ziekteverzuim exclusief zwangerschapsverlof over de eerste vier maanden is 6,75 procent. Het overgrote deel (6,70 procent) is langdurig verzuim met een medische oorzaak. Slechts 0,05 procent is dus kortdurend verzuim.

3.3 Opvolgen bevindingen accountant

De accountant heeft in haar ML bij de interimcontrole 2020 een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn voor het grootste deel gelijk aan vorig jaar. Naar aanleiding van de aanbevelingen heeft de SOJ een position paper opgesteld inclusief een voorstel voor welke maatregelen worden opgevolgd en welke niet. Twee van de drie belangrijkste knelpunten betroffen controle op de prestatielevering PGB en aanbieders met een regio omzet van minder dan € 100.000 die vrijgesteld zijn van een accountantsverklaring. De laatste wordt al opgepakt over de geleverde zorg in het jaar 2020 door steekproefsgewijze controle door onze accountant. Voor controle op PGB is in 2020 een pilot uitgevoerd met een derde partij. Deze pilot heeft niet het beoogde resultaat (goede controle en bruikbare opvolging en vastlegging) opgeleverd. Voor een sluitende controle, met het oog op een goedkeurende controleverklaring, zal een nieuwe partij gezocht worden. De aanbevelingen aangaande uitvoering 4 ogen principe, vastlegging en woonplaatsbeginsel worden niet overgenomen vanwege de afweging op gelopen risico en kosten. Alternatieve instrumenten worden ingezet.

Een nieuw risico op de route voor het verkrijgen van voldoende zekerheid voor een goedkeurende controleverklaring betreft jeugdhulp naar voren. Op basis van de verantwoording over 2020 is gebleken dat de accountant van zorgaanbieder heeft aangegeven hier niet over te kunnen verklaren in de productieverantwoording. Gezocht wordt naar alternatieven en of dit bij andere aanbieders die in 2021 worden ingezet ook zo is. De accountant van DG&J is geconsulteerd hierover, maar heeft ook nog geen oplossing kunnen aandragen, anders dan jeugdhulp naar voren niet bij de SOJ te verantwoorden.

4 Voorstellen

4.1 Begrotingswijziging 2021

Op grond van de voorziene kosten ontwikkeling wordt de volgende begrotingswijziging ter zienswijze voorgelegd

bedragen x € 1.000	Begroting 2021			Begr. wijziging 1e burap			Begroting na wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Geraamd totaal Baten en lasten	122.402	122.209	-193	13.240	13.240	0	135.641	135.448	-193
Mutaties reserve	0	193	193	0	0	0	0	193	193
Geraamd totaal Resultaat	122.402	122.402	0	13.240	13.240	0	135.641	135.641	0

De begrotingswijziging bestaat uit de volgende onderdelen:

Bedragen * € 1.000

Hogere kosten jeugdhulp	12.213
Hogere kosten SOJ	575
Hogere kosten Stichting Jeugdteams	452
Totaal	13.240

De verwachte gemeentelijke bijdragen zijn in onderstaande tabel opgenomen. Voor de afbouwregeling regeling solidariteit is voorlopig gerekend met de solidariteitsuitkomsten uit de maandrapportage tot en met april. De verdeelsleutel is geactualiseerd aan de meicirculaire 2021, hetgeen impact heeft op de te betalen bijdrage per gemeente.

Tabel gemeentelijke bijdragen

	1. Stg Jeugdteams	JPT oud DG&J	2. Zorginkoop	3. Zorginkoop LTA	4. PGB	5. Gecertificee rde instellingen	6. Gesloten Jeugdhulp	7. Uitvoerings kosten SOJ	Totaal	Correctie wegens afbouw solidariteit	Totaal inclusief afbouw solidariteit	Begroot
Alblasserdam	664.573	15.210	4.650.826	241.748	317.138	486.239	133.455	250.626	6.759.815	-111.261	6.648.554	5.920.316
Dordrecht	4.503.363	99.516	30.233.837	1.571.543	2.061.633	3.160.918	867.556	1.629.254	44.127.621	-1.036.221	43.091.400	37.298.157
Gorinchem	1.210.921	25.196	7.696.000	400.035	524.787	804.609	220.836	414.725	11.297.109	-520.057	10.777.053	9.999.636
Hardinxveld-Giessendam	503.850	10.877	3.539.275	183.970	241.342	370.028	101.559	190.726	5.141.626	141.548	5.283.174	4.778.334
Hendrik-Ido-Ambacht	781.269	17.664	5.455.205	283.559	371.988	570.336	156.536	293.972	7.930.530	99.585	8.030.115	7.499.529
Hoekschewaard	1.826.521	41.073	12.062.627	627.011	822.546	1.261.136	346.135	650.036	17.637.085	-82.085	17.555.000	16.838.059
Molenlanden	1.125.968	24.506	7.220.172	375.302	492.341	754.862	207.182	389.084	10.589.416	844.451	11.433.867	10.280.447
Papendrecht	814.768	19.653	5.932.116	308.349	404.509	620.197	170.221	319.672	8.589.485	-5.041	8.584.444	8.156.778
Sliedrecht	891.132	20.490	6.246.427	324.687	425.941	653.058	179.240	336.610	9.077.586	4.524	9.082.110	7.785.909
Zwijndrecht	1.397.912	32.793	9.842.765	511.623	671.174	1.029.051	282.437	530.411	14.298.167	664.557	14.962.724	13.651.357
Totaal	13.720.276	306.978	92.879.250	4.827.828	6.333.399	9.710.435	2.665.157	5.005.117	135.448.440	-0	135.448.440	122.208.521